

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

Τα σημεία στίξης διακρίνονται σε συντακτικά και σχολιαστικά.

Συντακτικά: χρησιμοποιούνται για να χωρίσουν τον γραπτό λόγο σε μέρη, σε συντακτικές ενότητες.

Σχολιαστικά: χρησιμοποιούνται για να αποδώσουν στον γραπτό λόγο τις επιτονικές διακυμάνσεις της φωνής του ομιλητή.

Συντακτικά

τελεία

άνω τελεία

διπλή τελεία

κόμμα

παύλα

διπλή παύλα

παρενθέσεις

αγκύλες

Σχολιαστικά

θαυμαστικό

ερωτηματικό

αποσιωπητικά

εισαγωγικά

Τελεία (.)

Χρησιμοποιείται για να δηλώσει:

- ✓ το τέλος περιόδου
- ✓ σύντμηση λέξεων
- ✓ συντομογραφίες

Άνω τελεία (·)

Σημειώνεται για να δηλώσει:

- ✓ το τέλος ημιπεριόδου

Η ημιπερίοδος έχει μεν νοηματική αυτοτέλεια, όχι όμως και ολοκληρωμένο νόημα. Για να ολοκληρωθεί, είναι απαραίτητο και το τμήμα του λόγου που ακολουθεί.

Διπλή τελεία (:)

Χρησιμοποιείται για:

- ✓ να εισαγάγει παράθεμα
- ✓ να εισαγάγει κατάλογο στοιχείων
- ✓ να εισαγάγει γνωμικό, παροιμία κ.τ.λ.
- ✓ να συνδέσει προτάσεις από τις οποίες η δεύτερη επεξηγεί την πρώτη ή είναι αποτέλεσμα της πρώτης
- ✓ να γίνει διάκριση μεταξύ θέματος και σχολίου σε κείμενα επιγραμματικού χαρακτήρα

Κόμμα (,)

Είναι ίσως το συχνότερο σημείο στίξης και χρησιμοποιείται:

- ✓ σε ασύνδετο σχήμα
- ✓ στην αρχή και το τέλος παρενθετικής πρότασης
- ✓ πριν και μετά την κλητική προσφώνηση
- ✓ στην παράθεση και την επεξήγηση
- ✓ στις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις εκτός από τις ειδικές, τις ενδοιαστικές, τις πλάγιες ερωτηματικές και τις βουλητικές (όταν όμως αυτές χρησιμοποιούνται ως επεξηγήσεις, τότε το κόμμα μπορεί να σημειωθεί)

Παύλα (-)

Χρησιμοποιείται για να δηλώσει:

- ✓ την εναλλαγή προσώπων στο διάλογο
- ✓ το διάστημα μεταξύ δυο ορίων
- ✓ την ένωση στοιχείων
- ✓ τη διάζευξη

Διπλή παύλα (- -)

Χρησιμοποιείται για:

- ✓ την οριοθέτηση παρενθετικών σχολίων

Τα σχόλια αυτά είναι επεξηγηματικά ή συμπληρωματικά και θεωρούνται αρκετά χρήσιμα ώστε να συμπεριλαμβάνονται στα γραφόμενα.

Παρενθέσεις () και Αγκύλες ([] { } < >)

Σημειώνονται για να συμπεριλάβουν:

- ✓ παραπομπές
- ✓ πηγές παραθεμάτων
- ✓ επεξηγηματικά στοιχεία
- ✓ σχόλιο που επεξηγεί ή συμπληρώνει αλλά είναι επουσιώδες

Θαυμαστικό (!)

Ως σχόλιο χρησιμοποιείται γενικά για να δώσει έμφαση στο συναίσθημα. Ειδικότερα, για να δηλώσει:

- θαυμασμό
- έκπληξη
- ειρωνεία
- απορία
- αμφισβήτηση
- αποφασιστικότητα
- ανησυχία
- για να υπογραμμιστεί η εντύπωση από κάτι απίστευτο αλλά και αμφιβολία, υπερβολή, πάθος, φόβο, πόνο, χαρά, ελπίδα, κ.ά.

Παραδείγματα:

α) θαυμασμός: Εξαιρετική η ερμηνεία του ρόλου!

β) έκπληξη: Κανένας υπεύθυνος δε σκέφτηκε ότι τέτοιες παραγωγικές δραστηριότητες θα προκαλέσουν προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον!

Όταν το θαυμαστικό βρίσκεται εντός παρενθέσεων στο εσωτερικό της πρότασης, δηλώνει έκπληξη σε σχέση με ένα από τα στοιχεία του μηνύματος.

π.χ. Οι αποφάσεις λήφθηκαν δια βοής (!) στο Συνέδριο του κόμματος.

γ) ειρωνεία: Φαίνεται πως κανένας Γερμανός πολίτης δε γνώριζε την ύπαρξη στρατοπέδων συγκέντρωσης ! Σπουδαίος πολιτικός !!!

δ) απορία: Τι παράξενη συμπεριφορά!

ε) αμφισβήτηση: Πιστεύεις κι εσύ τέτοια πράγματα!

στ) αποφασιστικότητα: Θέλω γράμματα! Αποκρίθηκε ο μικρός αυθόρμητα, μηχανικά, χωρίς να σκεφτεί τι έλεγε με το ίδιο πάντα αφαιρεμένο και παράξενο ύφος*.

ζ) ανησυχία: Από την εκπομπή ρύπων όμως, κινδυνεύουν και οι υπαίθριες αρχαιότητες!

η) για να υπογραμμιστεί η εντύπωση από κάτι απίστευτο Και όμως, ο πολίτης συχνά, εκλαμβάνει ως αληθινό το ψευδές, όταν αυτό προβάλλεται ως τέτοιο από τα ΜΜΕ!

Με την απλή συντακτική του χρήση το θαυμαστικό σημειώνεται:

- ύστερα από επιφωνήματα ή επιφωνηματικές φράσεις
- σε προστακτικές

Ερωτηματικό (:)

Ως σχόλιο, μπορεί να δηλώνει:

- προβληματισμό
- προτροπή
- ειρωνεία
- αμφισβήτηση της αξιοπιστίας μιας θέσης
- αμφιβολία
- διατύπωση ρητορικής ερώτησης (ερώτησης δηλαδή της οποίας η απάντηση είναι αυτονόητη)
- πρόθεση του γράφοντος να αφυπνίσει τον αναγνώστη αλλά και για να δείξει απειλή, να προκαλέσει το ενδιαφέρον, να δώσει παραστατικότητα.

Παραδείγματα:

- α) προβληματισμό: Γιατί άραγε επιλέχτηκε μια εικόνα ως αφόρμηση και όχι ένα κείμενο;
- β) προτροπή: Δεν πρέπει οι νέοι να συμμετέχουν ενεργητικά στις κοινωνικές διαδικασίες;
- γ) ειρωνεία: Τέτοια ανασφάλεια νιώθουμε πια ως εθνικό σύνολο;
- δ) αμφισβήτηση της αξιοπιστίας μιας θέσης: Είναι παιχνίδι η ζωή;
- ε) αμφιβολία: Ο κατάλληλος(:) άνθρωπος στην κατάλληλη θέση.

Όταν το ερωτηματικό βρίσκεται εντός παρενθέσεων στο εσωτερικό της πρότασης, δηλώνει αμφιβολία / αμφισβήτηση σε σχέση με ένα από τα στοιχεία του μηνύματος.

- στ) διατύπωση ρητορικής ερώτησης: Δεν έχει πια αποδείξει η ζωή πώς η τεχνολογία έχει το πρόσωπο του Ιανού;
- ζ) πρόθεση του γράφοντος να αφυπνίσει τον αναγνώστη: Δεν είναι καιρός να συνειδητοποιήσουμε ότι η βλάβη στο φυσικό περιβάλλον είναι παράλληλα και ηθική βλάβη;

Αποσιωπητικά (...)

Ως σχόλιο ο γράφων τα χρησιμοποιεί για να δηλώσει:

- κάποιο υπονοούμενο το οποίο πρέπει να συμπεράνει ο αναγνώστης
- στιγμιαία παύση της ανάγνωσης πριν από ένα στοιχείο του μηνύματος στο οποίο πρέπει ο αναγνώστης να εστιάσει την προσοχή του
- συγκίνηση
- ντροπή
- δισταγμό
- απειλή

- προβληματισμό

Παραδείγματα:

α) κάποιο υπονοούμενο το οποίο πρέπει να συμπεράνει ο αναγνώστης: Παρά τα όσα είχαν ανακοινωθεί, ο υπουργός δεν παραβρέθηκε στη συνάντηση των συνδικαλιστών...

β) στιγμιαία παύση της ανάγνωσης πριν από ένα στοιχείο του μηνύματος στο οποίο πρέπει ο αναγνώστης να εστιάσει την προσοχή του: Γλώσσα είναι...ολόκληρος ο λαός σύμφωνα με τους Φλαμανδούς.

γ) συγκίνηση: Μέσα στην πικρή μοναξιά της φυλακής, έφερε ξάφνου στο μυαλό του τους πολιτικούς κρατούμενους άλλων εποχών...κι ένωσε παράξενα συντροφευμένος για λίγο.

δ) ντροπή: Στην εποχή της κατανάλωσης, το μέτρο, κύρια φιλοσοφική αρχή των αρχαίων Ελλήνων, μας είναι πια ολωσδιόλου ξένο...τι να πει πια κανείς;

ε) δισταγμό: Η ατομική αντίσταση...ναι, να ηρωοποιείται, αλλά όχι να ιεροποιείται.

στ) απειλή: Λύματα, φυτοφάρμακα, σκουπίδια...ο πολιτισμός μας πολιορκείται ασφυκτικά από τα ίδια του τα απορρίμματα.

ζ) προβληματισμό: Ο ντόπιος τουρίστας αντιμετωπίζεται από την τουριστική βιομηχανία ρατσιστικά...

Εισαγωγικά (« »)

Ως σχόλιο, χρησιμοποιούνται δηλώνοντας:

- αποστασιοποίηση του γράφοντος από τα γραφόμενα

- μεταφορική χρήση μιας λέξης του κειμένου

- έμφαση

- αμφισβήτηση

- ειρωνεία

Παραδείγματα:

α) αποστασιοποίηση του γράφοντος από τα γραφόμενα, απαξίωση μιας έννοιας: Περιορισμένα «κέρδη» άφησε στο λαό μας η μεταναστευτική πολιτική που ακολούθησε ως τώρα.

β) μεταφορική χρήση μιας λέξης του κειμένου: Γερή «γροθιά» δέχτηκε ο αθλητισμός προχθές την Κυριακή από τη δράση ταραχοποιών στοιχείων στα γήπεδα.

γ) έμφαση: Αρχίζω την κάθε μέρα μου προφέροντας τη λέξη «Ελευθερία».

δ) αμφισβήτηση: Έτσι, οι ντόπιοι πληθυσμοί σ' αυτές τις χώρες του πλανήτη, έπεσαν θύματα της απληστίας των «πολιτισμένων» λευκών.

ε) ειρωνεία : Ο υπεύθυνος έφτασε στο χώρο με τη «συντροφιά» αστυνομικών δυνάμεων.

Ασκήσεις:

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2010:

Οι εκπομπές άνθρακα έχουν ανθρώπινες και περιβαλλοντικές συνέπειες. Στο βαθμό που οι μεγάλες βιομηχανικές χώρες συνεχίζουν να εκπέμπουν ρυπογόνα αέρια που συντελούν στο «φαινόμενο του θερμοκηπίου», τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα της ζωής, της ασφάλειας, του φαγητού, της Υγείας εκατομμυρίων φτωχών ανθρώπων του κόσμου θα συνεχίζουν να παραβιάζονται.

Τα θεσμοθετημένα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν μια ισχυρή βάση, επάνω στην οποία μπορούν να «οικοδομηθούν» αρχές, με στόχο να ανακοπεί η παγκόσμια κλιματική αλλαγή.

∅ «φαινόμενο του θερμοκηπίου», «οικοδομηθούν»: Να δικαιολογηθεί η χρήση των εισαγωγικών

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2011:

Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ορθώνονται τρεις γκρίνιες. Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας, εξαιτίας των πιθανών κινδύνων που έχει η ανάπτυξή της. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε την «Πληροφοριακή Βόμβα». Είναι σίγουρος ότι η κοινωνία της γνώσης ενέχει κινδύνους, αλλά άγνωστους. Δεν τους ξέρει, αλλά...υπάρχουν. Η δεύτερη γκρίνια έχει να κάνει με τα «παιδάκια της Αφρικής». Το ακούμε για κάθε νέα τεχνολογία: «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ*, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;». Το επιχείρημα έχει εν μέρει λογική.

... Από την άλλη, όλη αυτή η πληθώρα διαθέσιμων πληροφοριών μετατρέπεται σε άγχος. «Πληροφοριακό άγχος» το ονομάζουν κάποιοι ψυχολόγοι.

∅ Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις: «Πληροφοριακή Βόμβα», «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;», «Πληροφοριακό άγχος»

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2012:

Αυτήν την αξιοπρέπεια πρόβαλαν ιδιαίτερα οι τραγικοί ποιητές, και μάλιστα σε όλες τις εκφράσεις της, γιατί είχαν συλλάβει ότι το συναίσθημα της τιμής, μόνο όταν κινείται στο μέτρο, αποφέρει θετικά αποτελέσματα· αντίθετα, όταν

παρουσιάζεται ως παρέκκλιση —και παρέκκλιση είναι ο εγωισμός, η έπαρση, η οίηση— οδηγεί κατευθείαν τον φορέα του στην ύβρη, με όλες τις αναπόφευκτες συνέπειες. (1^η)

Ο πρωταγωνιστής στην τραγωδία, με τον αγώνα, που του υποβάλλει η αξιοπρέπεια, δείχνει το βαθμό της ελευθερίας του και ταυτόχρονα στέλνει το μήνυμα στον άνθρωπο, έξω από χρόνο και τόπο, ότι στον τραγικό κόσμο μια μόνο δυνατότητα έχει ο ήρωας... Να γίνει παρανάλωμα της φλόγας του. Τι δικαίωση μπορεί να υπάρχει σε αυτό; Η αξιοπρέπεια. (3^η)

∅ *Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις φράσεις που ακολουθούν: την άνω τελεία στη φράση «αποφέρει θετικά αποτελέσματα» (1η παρ.), τις δύο παύλες «—και παρέκκλιση είναι ο εγωισμός, η έπαρση, η οίηση—» (1η παρ.), τα αποσιωπητικά «ότι στον τραγικό κόσμο μια μόνο δυνατότητα έχει ο ήρωας...» (3^η παρ.), το ερωτηματικό «Τι δικαίωση μπορεί να υπάρχει σε αυτό;» (3η παρ.)*

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2013:

Τη ζωή στη Γη ο άνθρωπος ελάχιστα την σέβεται, η ζωή όμως σε άλλους κόσμους διεγείρει το ενδιαφέρον και τη φαντασία του. Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση ή απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι; Ίσως όλα μαζί, ταυτόχρονα όμως κι ένα βαθύ αίσθημα μοναξιάς. Άλλωστε τη ζωή του εδώ ο άνθρωπος την έχει καταστήσει πιεστική και ανούσια. Περιμένει λοιπόν ένα χέρι βοήθειας και παρηγοριάς από τους πλανήτες και τα μακρινά άστρα. Ακόμη όμως και αν δεχθούμε με αισιοδοξία ότι η ζωή δεν ανθίζει μόνον στη Γη, αλλά ότι αφθονεί στο Σύμπαν, ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας ορθώνεται. Είναι ανάγκη να συνειδητοποιηθεί —όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας— ότι με τη ζωή αυτή η επικοινωνία εμφανίζεται, για το ορατό τουλάχιστον μέλλον, ανέφικτη.

∅ *Να αιτιολογήσετε τη χρήση του ερωτηματικού («Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση ή απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι;») (μονάδες 3), καθώς και της διπλής παύλας («—όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας—») που υπάρχουν στην πρώτη παράγραφο του κειμένου (μονάδες 2).*

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2014:

Η «ανθρωπιά» είναι μια λέξη του καιρού μας, ένας όρος κοινόχρηστος, ένα νόμισμα που κυκλοφορεί σ' όλα τα χέρια, γιατί συμβαίνει η ανταλλακτική του αξία να είναι πολύ μεγάλη. Και με την «ανθρωπιά» εννοούμε, φυσικά, τη συμπόνια, τη συμμετοχή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στο πάθος του γείτονα. Και όχι μόνο του γείτονα. Του κάθε ανθρώπου. Άλλοτε χρησιμοποιούσαν τον όρο «ανθρωπισμός». Έλεγαν: «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» και με τούτο εσήμαιναν μια προσωπικότητα που ξοδευόταν ολόκληρη για να κάμει το καλό. Ο Ντυνάν, για παράδειγμα, ο ιδρυτής του «Ερυθρού Σταυρού», υπήρξε ένας τέτοιος ανθρωπιστής. Πέρα απ' ό,τι θα μπορούσε να ενδιαφέρει αποκλειστικά το άτομό του, εσυλλογίσθηκε τους ανθρώπους που έπασχαν, έξω από διάκριση φυλής και θρησκείας, «εν πολέμω και εν ειρήνη».

- ∅ *Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:*
 «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» (στην πρώτη παράγραφο)
 «Ερυθρού Σταυρού» (στην πρώτη παράγραφο).

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2015:

Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών -των πολύ ή λιγότερο γνωστών, των εντοπισμένων αλλά μη ερευνημένων, αλλά και εκείνων των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη μόνο από αρχαίες μαρτυρίες- με όλα τα δεδομένα τους, δηλαδή την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητες χρήσης ή απλής ανάδειξής τους, θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου.

- ∅ *Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής παύλας στην παρακάτω περίπτωση:*
 -των πολύ ... αρχαίες μαρτυρίες- (στην έβδομη παράγραφο).

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2016:

Μπορούμε να διακρίνουμε τρία είδη φιλικών σχέσεων, κατά τον Αριστοτέλη: «διά το χρήσιμον», «δί' ηδονήν», «διά το αγαθόν». Στην πρώτη περίπτωση, συνδεόμαστε μ' έναν άνθρωπο, επειδή ο της της είναι στον άλλο χρήσιμος (για της υποθέσεις, της ανάγκες, τη σταδιοδρομία, της πολιτικές φιλοδοξίες της κ.τ.λ.). Στη δεύτερη, διατηρούμε στενές σχέσεις μαζί του, επειδή της προξενεί ευχαρίστηση (είναι διασκεδαστικός, έξυπνος συνομιλητής, επιδέξιος συμπαίκτης κ.τ.λ.). Και της δύο περιπτώσεις, «αγαπούμε» τον άλλο κι εκείνος της «αγαπά» όχι για την ανθρώπινη ποιότητά της, επειδή, δηλαδή, είμαι εγώ της που είμαι και

είναι εκείνος της που είναι (κατά το σώμα και την ψυχή, το ήθος, το πνεύμα), αλλά επειδή κάτι άλλο περιμένουμε απ' αυτόν και της από εμάς, ένα κέρδος (υλικό ή ηθικό) ή μίαν απόλαυση (την τέρψη της ευχάριστης συναναστροφής).

Ø Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών και της παρένθεσης της παρακάτω περιπτώσεις της τρίτης παραγράφου: «διά το χρήσιμον» «αγαπά» (υλικό ή ηθικό).

Δριμαροπούλου
Εκπαιδευτικό Κέντρο

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ - ΕΡΓΑΣΙΑ

Ενδεικτικός ορισμός : **Επάγγελμα** είναι η συγκεκριμένη, ειδικευμένη εργασία, την οποία ασκεί το άτομο με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών του (κυρίως των υλικών, αλλά και των πνευματικών, ψυχικών και κοινωνικών αναγκών του).

Η σημασία της ορθής επιλογής επαγγέλματος

Αναφορικά με το άτομο

∅ **Οικονομικός παράγοντας :** α) κάλυψη των βιοτικών αναγκών β) δυνατότητα οικονομικής ανεξαρτησίας γ) αναβάθμιση βιοτικού επιπέδου και ποιότητας ζωής- υλική ευμάρεια

∅ **Κοινωνικοποίηση:** α) ανάπτυξη κοινωνικών αρετών (συναστροφή με διάφορα άτομα, καλλιέργεια διαλογικών ικανοτήτων, ανταλλαγή απόψεων κ.ά.) β) απουσία αισθήματος περιθωριοποίησης και υποτίμησης γ) κοινωνική αναγνώριση

∅ **Ηθική διάσταση :** α) εργασία σε πλαίσιο αρχών (συνέπεια, συνεργατικότητα - αλληλεγγύη, εντιμότητα, ευσυνειδησία κ.ά.) β) πιθανή απουσία καταναγκασμού ως προς την εργασιακή συμπεριφορά, με στόχο την επαγγελματική εξέλιξη.

∅ **Πνευματική διάσταση :** α) περαιτέρω καλλιέργεια των πνευματικών δυνάμεων του ατόμου, διεύρυνση των οριζόντων του β) ειδικότερα, στο με ορθά κριτήρια επιλεγμένο επάγγελμα, το άτομο οξύνει την κριτική του ικανότητα, καλλιεργεί την επινοητικότητα και τη δημιουργικότητά του ευρισκόμενο σε πνευματική εγρήγορση.

∅ **Ψυχολογικός παράγοντας:** α) αίσθημα πληρότητας, αυτοπραγμάτωση, αυτοπεποίθηση β) απαλλαγή από το άγχος και την ανασφάλεια της επαγγελματικής αποκατάστασης γ) η δέουσα επιλογή επαγγέλματος απαλλάσσει το άτομο από ενδεχόμενη βίωση καταναγκασμού, πλήξης και ανίας κατά την άσκηση του επαγγέλματος.

Αναφορικά με την **κοινωνία:**

∅ Οικονομική ανάπτυξη και ευημερία, αύξηση της παραγωγής.

∅ Βελτιστοποίηση της λειτουργίας των κοινωνικών θεσμών, ιδίως όταν το επάγγελμα έχει βαρύνουσα κοινωνική σημασία\ διάσταση (οι κατάλληλοι άνθρωποι στις κατάλληλες θέσεις).

∅ Ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού. Ενίσχυση κοινωνικής γαλήνης και συνοχής.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ∅ Σφοδρός ανταγωνισμός
- ∅ Ριζικές αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον και στις εργασιακές σχέσεις (π.χ. τηλεεργασία, εργασία στο σπίτι)
- ∅ Τάση, από τη μια, προς μείωση ωραρίου (ημιαπασχόληση) ενώ, από την άλλη, οι ανάγκες που υπαγορεύει ο σύγχρονος τρόπος ζωής αιτούν και δεύτερη εργασία
- ∅ Η τεχνολογία αιχμής σε συνδυασμό με τα Νέα Μέσα (η/υ, ειδικά λογισμικά, Διαδίκτυο κ.α.) οδηγεί στην πλήρη μηχανοποίηση της εργασίας, δημιουργεί νέες ειδικότητες αλλά και μειώνει θέσεις εργασίας
- ∅ Αλλοτρίωση στην εργασία (βλέπε ομώνυμο φυλλάδιο)
- ∅ Απαιτητικότερα κριτήρια πρόσληψης (λ.χ. μεταπτυχιακοί τίτλοι, γλωσσομάθεια, η/υ, προϋπηρεσία , δεξιότητες, γνώσεις διαχείρισης ανθρώπινων πόρων κ.α.)
- ∅ Αύξηση ανεργίας (κυρίως χρόνιας και ανάμεσα στους νέους)
- ∅ Σταδιακή συρρίκνωση εργασιακών δικαιωμάτων (λ.χ. άδειες, περίθαλψη, σύνταξη κ.α.)
- ∅ Κορεσμός επαγγελματιών
- ∅ Υπερειδίκευση
- ∅ Μείωση ελεύθερου χρόνου
- ∅ Ψυχοσωματικές παθήσεις : υπερκόπωση, κατάθλιψη, εργασιομανία, νευρική κατάρρευση κ.α.
- ∅ Εργασία = αυτοσκοπός για πολλούς
- ∅ Εργασία= πηγή δυστυχίας για άλλους (λ.χ. παναμερικανική δημοσκόπηση το 1999 έδειξε πως ένα ποσοστό άνω του 70% των ερωτηθέντων ήταν απόλυτα δυσαρεστημένο με τη δουλειά του)
- ∅ Νομαδική εργασία- ευέλικτη εργασία : εναλλαγή πολλών επαγγελμάτων κατά τη διάρκεια της ζωής μας
- ∅ Απαίτηση για παραγωγικότητα

« Δεν εργαζόμαστε πλέον , για να ζούμε αλλά ζούμε , για να εργαζόμαστε»

1.Κριτήρια επιλογής επαγγέλματος

- ∅ Άτομο : Έμφυτες ικανότητες και δεξιότητες, κλίση, ταλέντο-α

Ø **Οικογένεια** : παράδοση- διαδοχή επαγγέλματος, κοινωνικό φαίνεσθαι, ικανοποίηση απωθημένων επιθυμιών γονέων, ατομικές φιλοδοξίες, επαγγελματικά πρότυπα συγγενών κ.ά.

Ø **Κοινωνία** : πρότυπα επιτυχίας που ποικίλουν ανά εποχή, προκατασκευασμένες ιδέες και κοινωνικές προκαταλήψεις σχετικά με «ανώτερα» και «κατώτερα» επαγγέλματα («επαγγέλματα λευκού κολάρου», χειρωνακτικά), κοινωνική ανέλιξη και καταξίωση, κύρος, άσκηση επιρροής, ανθρωποβόρος ανταγωνισμός, αγορά εργασίας- ανεργία κ.α.

Ø **Παιδεία** : αναπαράγει και δαιωνίζει τα όσα πρεσβεύουν η οικογένεια και η κοινωνία σχετικά με την επιλογή επαγγέλματος. Ο βαθμός ενημέρωσης σχετικά με τον **επαγγελματικό προσανατολισμό** (οικογένεια, παιδεία, κοινωνία) αποτελεί ρυθμιστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση ορθών ή λαθεμένων κριτηρίων.

Ø **Υλικός Τομέας** : ευμάρεια, βιοτικό επίπεδο, ποιότητα ζωής

Ø **Τεχνολογία** : οι κατακλυσμιαίες εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας έχουν αναδείξει νέα επαγγέλματα αιχμής ενώ έχουν οπισθοχωρήσει άλλα

Ø **Χώρος εργασίας**: αμοιβές, δυνατότητα εξέλιξης, κατάρτιση, προνόμια, εργοδότης, συνάδελφοι, εργασιακό περιβάλλον

Ø **Γενικά** : η ευκολία και η ταχύτητα επιτυχίας, ο παράγων «μόδα» και εντυπωσιασμός, η διαφημιστική προβολή κ.ά.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ-ΑΞΟΝΕΣ ΣΚΕΨΗΣ

1. Η φυσική και νομική ισότητα των ανθρώπων αποτελούν θεμέλιους λίθους της Δημοκρατίας.
2. Οι ευνομούμενες και συντεταγμένες Πολιτείες Θεσμοθετούν ευνοϊκούς νόμους, **προνοούν και μεριμνούν ειδικά για τις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες** (γυναίκες, ηλικιωμένοι, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.ά.). Η **κοινωνική πολιτική** ενός κράτους μαρτυρεί και το πόσο ψηλά έχει θέση τον πήχη της ουσιαστικής προόδου. Η **κοινωνική αλληλεγγύη** από τη μεριά των λοιπών πολιτών αποτελεί εχέγγυο για τη **συνοχή του κοινωνικού ιστού** και δείκτη πολιτισμού.
3. Το δικαίωμα στην εργασία είναι **αναπαλλοτρίωτο** για κάθε άνθρωπο, ανεξαρτήτως σωματικής και διανοητικής κατάστασης.

4. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι ουσιαστικά άτομα με **ειδικές ικανότητες**. Με την κατάλληλη στήριξη (**ειδική εκπαίδευση, κατάλληλες υλικοτεχνικές υποδομές, επιμόρφωση, ηθική στήριξη, επιδοτούμενες θέσεις εργασίας κ.α.** = ισχυρή **κοινωνική πολιτική**) μπορούν να αναδειχθούν σε πολύτιμες ανθρώπινες μονάδες και παραγωγικές προσωπικότητες.
5. Ο κοινωνικός παραγκωνισμός, οι στερεοτυπικές αντιλήψεις, ο κοινωνικός ρατσισμός και η επακόλουθη αδρανοποίηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (**εγκλεισμός στο σπίτι, ιδρυματοποίηση, παραμέληση, βιαιοπραγία, απουσία ειδικής εκπαίδευσης, μη πρόσληψη σε θέσεις εργασίας λόγω προκαταλήψεων ή εξαιτίας απουσίας αντισταθμιστικών οφελών από την πλευρά της Πολιτείας κ.ά.**) συνιστούν πράξεις βαρβαρότητας και εισάγουν στο νέο Μεσαίωνα

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

Δυστυχώς, η χώρα μας βρίσκεται σε **χαμηλή θέση** σε θέματα **κοινωνικής πολιτικής** στην Ε.Ε. Πρόσφατα μόλις **νομοθεσία** προέβλεψε τη μοριοδότηση ατόμων με ειδικές ανάγκες για **πρόσληψή** τους στο Δημόσιο καθώς και **δέσμες μέτρων** για **κίνητρα πρόσληψης** προς τους εργοδότες. Παραμένουν όμως σημαντικά ανεπίλυτα ζητήματα που είτε αντιμετωπίζονται με αργούς ρυθμούς και σπασμωδικά είτε μπαίνουν στο συρτάρι της υποσχισιολογίας : **ειδική επαγγελματική εκπαίδευση, διευκόλυνση στις μετακινήσεις (ειδικές ράμπες, ευκολότερη πρόσβαση σε Μέσα Συγκοινωνίας, χώροι στάθμευσης), ειδικές προβλέψεις σε δημόσιους χώρους ή στο χώρο εργασίας -υγιεινή, ασφάλεια, χρήση μηχανημάτων κ.ά.** Η ελληνική κοινωνία με τη σειρά της δεν έχει ακόμη ξεπεράσει σύνδρομο και στερεοτυπικές αντιλήψεις του παρελθόντος. Ακόμα, και σε μεγάλο βαθμό, το άτομο με ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζεται ως «άχρηστο», δίχως ίσα δικαιώματα στη ζωή και την εργασία, ως όνειδος για την οικογένειά του και, γενικά, ως μη ενεργός πολίτης.

ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

ειδικά προγράμματα πρόσληψης, αύξηση στα επιδόματα κοινωνικής αλληλεγγύης, περισσότερη, γενικά, κοινωνική ευαισθησία, ηθική παιδεία με βάση τις ανθρωπιστικές

αξίες (σχολείο-οικογένεια), δημοκρατική συνείδηση (όλοι οι άνθρωποι είμαστε ίσοι), αρωγή λοιπών κοινωνικών φορέων (π.χ. Εκκλησία), ρόλος Αυτοδιοίκησης (πρόνοια, μέριμνα, παροχή υπηρεσιών και διευκολύνσεων, εύρεση εργασίας κ.ά.)

Μερική απασχόληση

ΘΕΤΙΚΑ

1. Αποκτούν δικαίωμα στην εργασία ομάδες πληθυσμού που, είτε επειδή δεν μπορούσαν είτε επειδή δεν ήθελαν να απασχοληθούν με πλήρες ωράριο, έμειναν εκτός εργασίας (μητέρες, άτομα με ειδικές ανάγκες, φοιτητές κ.α.)
2. Οι ημιαπασχολούμενοι αποκτούν πολύτιμη εργασιακή εμπειρία και αναγνωρισμένη, συχνά, προϋπηρεσία μέχρι, αν το επιθυμούν και είναι εφικτό, να εισέλθουν πλήρως στη διαδικασία παραγωγής
3. Η εργοδοσία (υπηρεσίες, οργανισμοί, επιχειρήσεις) , από τη μεριά της, εξευρίσκει εργαζόμενους με άνεση, ανάλογα και με τις εποχιακές της ανάγκες

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

1. Η ανεργία δεν αντιμετωπίζεται ριζικά αλλά μερικά και αναποτελεσματικά
2. Η μερική απασχόληση λειτουργεί εκτονωτικά για τις μάζες των ανέργων
3. Ο μερικώς απασχολούμενος βρίσκεται σε μια κατάσταση άγχους, ανασφάλειας και διαρκούς αλλαγής και προσαρμογής σε νέα εργασιακά δεδομένα
4. Η εκμετάλλευση από την πλευρά τη εργοδοσίας είναι δεδομένη (πολλοί μερικώς απασχολούμενοι δεν έχουν πλήρη εργασιακά δικαιώματα- ένσημα, ασφάλιση, πρόνοια, χαμηλές αποδοχές κ.α.)
5. Δημιουργείται μια κοινωνία «δύο ταχυτήτων» : από τη μια οι μόνιμοι απασχολούμενοι και από την άλλη οι μερικώς (διασπάται η συνοχή και η αποτελεσματικότητα των εργασιακών διεκδικήσεων)

Τηλεργασία

ΘΕΤΙΚΑ

1. Μείωση ποσοστού ανέργων
2. Εξοικονόμηση χρόνου, άγχους και κόπωσης από τις μετακινήσεις, ιδίως στις μεγαλουπόλεις. Οι δρόμοι αποσυμφορίζονται, οι ρύποι ελαττώνονται
3. Μπορούν να εργαστούν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα που μένουν σε απομακρυσμένες περιοχές)

4. Οι εργαζόμενοι μπορεί να είναι αποδοτικότεροι , γιατί αυξάνεται ο ελεύθερος τους χρόνος (ξεκούραση, δημιουργικές ενασχολήσεις, άλλη απασχόληση)

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

1. Η εργασία αλλοτριώνεται : αποκοπή εργαζόμενου από το παραγόμενο προϊόν, μηχανιστική και απρόσωπη εργασία, αποκοινωνικοποίηση εργαζόμενου, σχεδόν ανύπαρκτες επαγγελματικές σχέσεις, απομόνωση κ.α.
2. Η τηλεργασία απαιτεί ηλεκτρονική εγγραμματοσύνη. Οι μη γνώστες των νέων τεχνολογιών αποκλείονται
3. Οι εργοδότες, παρά τις τηλεευσκέψεις, δεν είναι σε θέση να ασκούν αποδοτικό έλεγχο και να συντονίζουν αποτελεσματικά τους τηλεεργαζόμενους

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ-Σ.Ε.Π.

ΘΕΤΙΚΑ Σ.Ε.Π.

1. Εξατομικευμένη επαγγελματική καθοδήγηση του μαθητή, λαμβάνοντας υπόψη τις προσωπικές ιδιαιτερότητες, τις δεξιότητες και τις προσδοκίες
2. Οι μαθητές θέτουν πιο ευκρινείς και εφικτούς στόχους, ξεπερνούν προκαταλήψεις, αποσυμφορίζονται από το άγχος, πληροφορούνται με εγκυρότητα, διαλύουν τα νέφη της παραπληροφόρησης και της σύγχυσης και, λογικά, είναι σε θέση να προβούν σε μια πιο εμπειριστατωμένη επιλογή επαγγέλματος
3. Εμπράγματη επαφή με τα επαγγέλματα μέσω της συγκέντρωσης στοιχείων, της επαφής με επαγγελματίες, της επίσκεψης σε διάφορους χώρους εργασίας , ώστε οι μαθητές να σταθμίσουν εκ του σύνεγγυς πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των επαγγελμάτων

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

1. Πλημμελής, αποσπασματική, μη συστηματοποιημένη άρα και ανεπαρκής εισαγωγή των νέων σε θέματα Σ.Ε.Π., συνήθως από μη ειδικευμένους καθηγητές
2. Ο Σ.Ε.Π. στο ελληνικό σχολείο συνήθως περιορίζεται σε θεωρητικολογία. Σπάνια ο νέος μυείται μεθοδικά, βλέπει και αξιολογεί από κοντά τα επαγγέλματα

3. Το ελληνικό σχολείο διαιωνίζει- αν και υπάρχουν θετικά προμηνύματα σταδιακής αλλαγής- τις στερεοτυπικές και αναχρονιστικές πλέον απόψεις για τα «καλά» επαγγέλματα. Τα επαγγέλματα «λευκού κολάρου»-κορεσμένα πια- συνεχίζουν να προτάσσονται ως οι καλύτερες επιλογές. Τα «πρακτικά»- «χειρωνακτικά» επαγγέλματα υποτιμούνται και έμμεσα συνδέονται με κοινωνικό στιγματισμό. Ο προσανατολισμός του εξετασιοκεντρικού σχολείου είναι ακαδημαϊκός, μακριά από τις αληθινές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας. Η τεχνική εκπαίδευση παραπαίει και το τεχνικό εκπαιδευτήριο ακόμα λογίζεται ως τόπος συγκέντρωσης «ανεπιθύμητων» ή «ανεπίδεκτων» μαθητών. Το σχολείο παραμένει ακόμη μακριά από την παραγωγική διαδικασία. Όλα τα παραπάνω συνδέονται στενά με τη ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ της ελληνικής οικογένειας και κοινωνίας.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μορφές-είδη : προστατευμένη από συμβάσεις εργασίας, «ελεύθερη» αλλά και παράνομη (π.χ. παιδιά των φαναριών), με τη μορφή επαιτείας, παιδική πορνεία κ.ά.

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

1. Ένδεια-ανέχεια- χαμηλό βιοτικό και μορφωτικό επίπεδο οικογένειας= ανάγκη για στήριξη του πενιχρού οικογενειακού εισοδήματος- Απουσία οικογένειας (ορφανά παιδιά, παιδιά πολέμου, εγκαταλελειμμένα παιδιά, παιδιά του δρόμου)
2. Η διαίρεση του κόσμου σε «ανεπτυγμένο» και «υπανάπτυκτο», αν και η παιδική εργασία δεν έχει εκλείψει και στις προηγμένες χώρες - Η διεθνής οικονομική κρίση
3. Η μαζική μετανάστευση και η προσφυγιά
4. Απουσία επαρκούς κοινωνικής μέριμνας και πρόνοιας, απουσία κοινωνικών πολιτικών και δομών που να στηρίζουν αποτελεσματικά την οικογένεια, μη εφαρμογή των νόμων για υποχρεωτική εκπαίδευση, διατήρηση απαρχαιωμένων αντιλήψεων για τη θέση και το ρόλο του παιδιού στην οικογένεια (κατώτερα κοινωνικά στρώματα και μειονότητες) σε συνδυασμό με εθιμικά κατάλοιπα (ατθίγγανοι)

5. Η εγκατάλειψη του δημόσιου σχολείου ως αναποτελεσματικού ή υπερβολικά δύσκολου για συγκεκριμένες κατηγορίες παιδιών (παιδιά από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, στην επαρχία, από μειονότητες κ.α.)
6. Η επονείδιστη και ανάληγη στάση των εργοδοτών, στους οποίους συγκαταλέγονται και μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες (BENETTON, ADIDAS κ.α.) και που, στο όνομα του υπερκέρδους, απομυζούν τα παιδιά
7. Η πρόωρη ανεξαρτητοποίηση των παιδιών και η πιθανή συνακόλουθη φυγή από το σπίτι.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

A. ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

Απώλεια αθωότητας, στέρηση εξέλιξης μέσω παιδείας, μη μόρφωση-αναλφαβητισμός, έκθεση σε ποικίλους κινδύνους για τη σωματική και ψυχική υγεία, περιθωριοποίηση, πρόωρος θάνατος.

B. ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Προβληματική κοινωνία ανισοτήτων με διασπασμένο ιστό, χάνεται το πολυτιμότερο κομμάτι του ανθρώπινου δυναμικού, αναλφάβητα παιδιά= ανενεργοί πολίτες= κίνδυνος για Δημοκρατία, παραβατικότητα-εγκληματικότητα -ναρκωτικά.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

1. **Ευθύνη Πολιτείας**= κοινωνική πρόνοια και μέριμνα, στήριξη θεσμού οικογένειας, διασφάλιση οικογενειακού εισοδήματος, κοινωνικά ευαίσθητες πολιτικές, εφαρμογή διεθνών συμφωνιών, διαφύλαξη ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΑΙΔΙΟΥ, οικογενειακός προγραμματισμός, Σχολές Γονέων, αυστηρή τήρηση των ειδικών εργασιακών νόμων , υποχρεωτική εκπαίδευση, άτεγκτες ποινές σε κάθε είδους εκμεταλλευτές,
2. **Ευθύνη οικογένειας**= οικογενειακός προγραμματισμός ≠ πολυτεκνία, σεβασμός και προστασία παιδιού, αποστολή στο σχολείο.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ «ΑΝΤΡΙΚΑ» ΚΑΙ «ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ» ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ?

ΥΠΟΜΝΗΣΗ : Οι πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στην ανεργία είναι οι γυναίκες και οι νέοι κάτω των 25 ετών.

1. ΤΙ ΑΛΛΑΞΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΑΙΤΙΑ - Ριζικές αλλαγές στη δομή της οικονομίας, της κοινωνίας και της οικογένειας : Η γυναίκα επωμίστηκε **πολλαπλούς ρόλους** (συζύγου, μητέρας, εργαζόμενης, ενεργού πολίτη) εξαιτίας αφενός των **οικονομικών ανακατατάξεων και της αναβάθμισης του βιοτικού επιπέδου**, που απαίτησαν δύο πηγές εισοδήματος στον οικογενειακό προϋπολογισμό και αφετέρου των **κοινωνικών εξελίξεων** που έφεραν τη γυναίκα να συμμετέχει ενεργά στην **παραγωγική διαδικασία**, να **μορφώνεται** και να **συνδιαμορφώνει** το κοινωνικό-πολιτικό- πολιτιστικό τοπίο. Κίνημα γυναικείας χειραφέτησης. Ψήφος των γυναικών (εκλέγειν και εκλέγεσθαι). Ευεργετικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις. «Ισότητα» των δύο φύλων.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ- Ένταξη σημαντικού αριθμού γυναικών, συχνά με υψηλή μόρφωση και ειδικευση, στον εργασιακό στίβο και σε επαγγελματικούς κλάδους, στους οποίους παλαιότερα η γυναίκα δεν είχε τη δυνατότητα να επιδοθεί (στελέχη επιχειρήσεων, πανεπιστημιακές έδρες, τραπεζών, διοίκηση δημόσιου τομέα κ.α.) Όξυνση ανταγωνισμού για τη διεκδίκηση των ίδιων θέσεων με τους άνδρες. Αύξηση του δείκτη ανεργίας.

Η κατάσταση σήμερα : Ούτε ένα 5% των υψηλόβαθμων θέσεων σε μεγάλες εταιρείες δεν καταλαμβάνεται από γυναίκες. Μια γυναίκα με τα ίδια τυπικά προσόντα με έναν άνδρα θα λάβει έως και 30% κατώτερη αμοιβή στον ιδιωτικό τομέα. Η ανεργία στις γυναίκες στο δυτικό κόσμο φτάνει και ξεπερνά το 40% κατά μέσο όρο. Παραμένουν οι γυναίκες συγκριτικά λιγότερο ειδικευμένες από τους άνδρες, Στη Μ. Βρετανία σπουδάζουν στα Α.Ε.Ι. περισσότερες γυναίκες από άνδρες. Οι καλύτερες εργασίες στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας

«φυλάσσονται» για άνδρες.

2. «ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ» ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Οι γυναικείες ευαισθησίες δεν επιτρέπουν την εφαρμογή μέτρων πυγμής ούτε και ενδυναμώνουν τη φιλοδοξία. Η γυναίκα παίρνει λιγότερες πρωτοβουλίες, είναι λιγότερο επιθετική. Δεν είναι τόσο οργανωτική όσο ο άνδρας
2. Οι γυναίκες δε διαπρέπουν σε «πρακτικά» επαγγέλματα και στις θετικές επιστήμες
3. Η μητρότητα και η οικογένεια γενικότερα αποτελούν ανάσχεση στην αποδοτικότητα (πολλαπλοί ρόλοι)
4. Η γυναίκα δε διαθέτει τη σωματική ρώμη, για να ασκήσει χειρωνακτικά και τεχνικά επαγγέλματα.

3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΤΑΙΡΙΑΖΟΥΝ» ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

1. Τα ...οικοκυρικά
2. Γραμματέας
3. Πωλήτρια
4. Νηπιαγωγός-δασκάλα-καθηγήτρια
5. Νοσοκόμος-Παιδίατρος
6. Αισθητικός -κομμώτρια-διαιτολόγος

4. ΤΙ ΚΑΝΕΙ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΝΑ ΑΣΠΑΖΕΤΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

1. Η **οικογένεια**, που μέσω της απαρχαιωμένης αγωγής, εθίζει τη γυναίκα στο να καταπνίγει τις επιθυμίες της και να υιοθετεί ρόλους **κατωτέρων προσδοκιών**. Η «επένδυση» στο Θεσμό του **γάμου**, κάτι που σταδιακά εκλείπει.
Η **μόρφωση** πανεπιστημιακού επιπέδου ακόμα δε θεωρείται απαραίτητη για τη γυναίκα (χώρες ευρωπαϊκού νότου)
2. Η **κοινωνία**, διαιωνίζοντας και υπερθεματίζοντας τα παραπάνω. Ο ισότιμος κοινωνικός ρόλος της γυναίκας ακόμα διεκδικείται.

3. Η **παιδεία**, συνεργώντας στη συντήρηση των ιδεοληψιών σχετικά με τις δυνατότητες της γυναίκας. Σιωπηρή συναίνεση στη διάκριση μεταξύ «γυναικείων» και «ανδρικών» επαγγελμάτων. Ελλιπής Σ.Ε.Π..

4. Η **Πολιτεία**, που, παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις που διασφαλίζουν τα εργασιακά δικαιώματα της γυναίκας -μητέρας και που δημιουργούν κίνητρα για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα, έχει ακόμα πολύ αργά αντανακλαστικά και, στον ιδιωτικό τομέα, «επιτρέπει» σοβαρές παρατυπίες κατά των γυναικών.

ΤΕΛΙΚΑ, ΥΠΑΡΧΟΥΝ «ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ» ΚΑΙ «ΑΝΤΡΙΚΑ» ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ?

Αν και οι επιστήμες που εξετάζουν τις γενετικές προδιαγραφές του ανθρώπου κάνουν λόγο για τομείς-όχι επαγγέλματα-, στους οποίους το κάθε φύλο χωριστά φαίνεται να διαθέτει «ξεχωριστή νοημοσύνη», η παραπάνω διάκριση επαγγελμάτων φαίνεται από τα πράγματα να στηρίζεται πολύ περισσότερο σε **δοξασίες, προκαταλήψεις, ελλείμματα παιδείας, ασυνέπειες του κρατικού μηχανισμού και στενά νοούμενα οικονομικά συμφέροντα**. Γυναίκες...διοικητικά στελέχη πολυεθνικών κολοσσών και άνδρες...βρεφονηπιοκόμοι, γυναίκες...πιλότοι F16 και άνδρες...νοσοκόμοι μαρτυρούν **πως και τα δύο φύλα μπορούν να διαπρέψουν σε κάθε τομέα του επιστητού και της εργασίας**.

ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ ΣΤΑΣΗ- ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

- Ø Από τη μεριά της γυναίκας- αυτοσυνειδησία, καταπολέμηση προκαταλήψεων, εργασία, επιδίωξη -ανώτατης-μόρφωσης, χειραφέτηση, αυτοπεποίθηση, μαχητική διεκδίκηση, μη εφησυχασμός και συνέργεια στην εργασιακή και κοινωνική της καθήλωση
- Ø Από τη μεριά της οικογένειας- φιλελεύθερη αγωγή ισότητας, κίνητρα, έμπρακτη στήριξη, ηθική και υλική.
- Ø Από τη μεριά της παιδείας- ομοίως με οικογένεια, ηθική στήριξη και ενθάρρυνση κοριτσιών να διεκδικήσουν τη μορφωτική και επαγγελματική τους εξέλιξη
- Ø Από τη μεριά της πολιτείας- νομική/θεσμική κατοχύρωση εργασιακών δικαιωμάτων γυναίκας, κίνητρα σε επιχειρήσεις για πρόσληψη γυναικών, διασφάλιση εργασιακής ισότητας, αυξημένα μέριμνα για την έγγαμη-άγαμη μητέρα-εργαζόμενη.

ΕΡΓΑΣΙΑ

Είναι η καταβολή πνευματικών και σωματικών δυνάμεων με στόχο την παραγωγή έργου. Στο πλαίσιο της διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η εργασία θεωρείται θεμελιώδες δικαίωμα.

ΕΙΔΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Χειρωνακτική: απαιτεί καταβολή σωματικού κόπου

Πνευματική

Μεικτή

Εποχιακή

Μόνιμη

Πλήρους απασχόλησης

Μερικής απασχόλησης

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Η εργασία που γίνεται με σκοπό την εξασφάλιση των απαραίτητων προ το ζην αγαθών. Συστηματική προσπάθεια βιοπορισμού.

ΕΙΔΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Χειρωνακτικά: γεωργός, οικοδόμος, μηχανικός κ.ά.

Πνευματικά: εκπαιδευτικοί, ερευνητές κ.ά.

Μεικτά: γιατροί, ηθοποιοί, ιερείς, μουσικοί κ.ά.

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

« Ο άνθρωπος έχει χρέος να μείνει άνθρωπος και ο ειδικός μέσα στον άνθρωπο και όχι ο άνθρωπος μέσα στον ειδικό»

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος

Ορισμός: Με τον όρο εξειδίκευση θεωρούμε την απόκτηση ειδικών γνώσεων, τη μεθοδική και συστηματική προσπάθεια του ατόμου να μελετήσει έναν τομέα ενός επιστημονικού, τεχνικού ή επαγγελματικού κλάδου.

Παράγοντες που επιβάλλουν την εξειδίκευση

- ν Ραγδαία εξέλιξη επιστημών και τεχνολογίας
- ν Δημιουργία νέων τύπων εργασίας
- ν Κλίμα ανταγωνισμού στον επαγγελματικό χώρο
- ν Ανάγκη για βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και αγαθών

+ και - ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (εργασία +επιστήμη)

ΘΕΤΙΚΑ

- ü Βαθύτερη και συστηματικότερη γνώση και συναγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων
- ü Αποτελεσματικότητα στην επίλυση σύνθετων προβλημάτων
- ü Παραγωγικότητα ► οικονομική ευμάρεια, άνοδος βιοτικού επιπέδου, βελτίωση ποιότητας ζωής
- ü Βελτίωση ποιότητας παραγόμενου προϊόντος και παροχής υπηρεσιών
- ü Διευκόλυνση στην εύρεση εργασίας και στην επαγγελματική ανέλιξη
- ü Αξιοποίηση ατομικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων
- ü Διεύρυνση τομέων επιστητού : Προώθηση επιστημών
- ü Τεχνολογική ανάπτυξη
- ü Πολυποικιλία και πολυπραγμοσύνη στην εργασία, την επιστήμη, την παραγωγή και γενικά τη ζωή (λόγω των πολλών εξειδικευμένων κλάδων)

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- ∅ Μονομέρεια , μονοδιάστατη θεώρηση όχι μόνο του συγκεκριμένου γνωστικού ή επαγγελματικού αντικειμένου αλλά και της Επιστήμης και της ζωής, γενικότερα (ο υπερ-ειδικευμένος συχνά κλείνεται στον « χρυσελεφάντινο πύργο» του και αποκόπτεται από την πραγματικότητα και τις αληθινές ανάγκες της κοινωνίας του)
- ∅ Διακυβεύεται η αξία της ολότητας, της καθολικότερης θεώρησης, της ενότητας
- ∅ Προωθείται ο επιστημονισμός, η άποψη εκείνη που θέλει την Επιστήμη εφάμιλλη της Θρησκείας- λατρεία της επιστήμης
- ∅ Εγκυμονείται ο κίνδυνος θεοποίησης της τεχνολογίας
- ∅ Αναπτύσσεται δογματισμός και αντιδιαλεκτικότητα
- ∅ Αυτισμός και αλαζονεία- προκύπτουν «ηλίθιοι σοφοί»

- ∅ Ηθική φθορά συνείδησης εργαζομένων/ επιστημόνων = Μείωση δείκτη ευθύνης προς την κοινωνία
- ∅ Κρίση στη συνεργατικότητα
- ∅ Δημιουργία «κλειστής κάστας» εργαζομένων-επιστημόνων, από τους οποίους οι κρατούντες επιλέγουν τους πιο κατάλληλους να υπηρετήσουν το «σύστημα»
- ∅ Στένεμα της φαντασίας
- ∅ **Τυποποίηση- αλλοτρίωση**
- ∅ **ΜΟΝΟΔΙΑΣΤΑΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ**

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

- ü Επανεξέταση του χαρακτήρα και του ρόλου της εργασίας/ επιστήμης ως **κοινωνικού αγαθού**- Συνειδητοποίηση ότι ο εργαζόμενος/ επιστήμονας είναι πρώτα πολίτης, με **κοινωνικές ευθύνες**
- ü Αναζήτηση της ανασύνθεσης της **ολότητας** του εαυτού μας : επαφή με το «εγώ», καλλιέργεια διανθρώπινων σχέσεων, σφαιρική παιδεία, ενασχόληση με τον πολιτισμό, επαφή με το φυσικό περιβάλλον, ενεργή συμμετοχή στα κοινά κ.α.
- ü Παραγωγικότητα ≠ αυτοσκοπός
- ü Συνεργατικότητα- κοινές πρωτοβουλίες- αναθέρμανση σχέσεων στο εργασιακό περιβάλλον- **ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ**
- ü Τήρηση **δεοντολογίας** εργαζομένου/ επιστήμονα
- ü Βλέπε και Φυλλάδιο «**Προτάσεις για τον περιορισμό της αλλοτρίωσης στην εργασία**»

ΑΝΕΡΓΙΑ

Εκπαιδευτικό Κέντρο

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ- « με τον όρο «ανεργία» υπονοείται η ακούσια αργία των ατόμων που προσφέρουν την εργασία τους έναντι ημερομισθίου- μισθίου ή οποιουδήποτε άλλου τρόπου αμοιβής εξαιτίας έλλειψης επαγγελματικής -ειδικής εργασίας»

ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

- ∅ Κυμαινόμενη

- ∅ **Λανθάνουσα Υποαπασχόληση**, κάτω από 40 ώρες εργασία/εβδομάδα
Ετεροαπασχόληση, δεν ασχολούμαι με τον
τομέα
εργασίας στον οποίο είχα ειδικευτεί
- ∅ **Χρόνια κ.ά.**

ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΒΑΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

- q **Υπερβολική αστικοποίηση**- ερήμωση της υπαίθρου- **εξαφάνιση** παραδοσιακών επαγγελμάτων
- q Εφαρμογές νέων **τεχνολογιών**- **μηχανοποίηση** και **αυτοματισμός**-**τεχνολογική ανεργία**
- q **Υπερειδίκευση** αλλά και, στον αντίποδα, **ελλιπής ειδίκευση**
- q **Μη ανταγωνιστικές οικονομίες**- οικονομική **υπανάπτυξη**- απουσία τεχνογνωσίας- ανύπαρκτες ή **απαρχαιωμένες οικονομικές υποδομές** κ.α. («Τρίτος Κόσμος»)
- q Συρρίκνωση **πρωτογενούς** και **δευτερογενούς** τομέα
- q Η αρχή της **παραγωγικότητας**- το υψηλότερο δυνατό κέρδος με τα λιγότερα δυνατά έξοδα - **μαζικές απολύσεις** (οι αριθμοί ευημερούν, ενώ οι άνθρωποι **δυστυχούν**)
- q **Αθρόες ιδιωτικοποιήσεις**
- q Το υψηλό **κόστος** των εργατικών χεριών και της παροχής υπηρεσιών στη Δύση οδηγεί τις επιχειρήσεις, **ιδιοτελώς σκεπτόμενες**, να μεταφέρονται σε χώρες του υπό ανάπτυξη κόσμου
- q Ο κοινωνικός -μορφωτικός **αποκλεισμός** των ασθενέστερων/ευπαθέστερων κοινωνικών ομάδων (νέοι κάτω των 25, γυναίκες, άτομα άνω των 50, άτομα των χαμηλών οικονομικών-κοινωνικών στρωμάτων, κάτοικοι της επαρχίας)
- q Οι **διακρίσεις** μεταξύ ανδρών και γυναικών
- q **Αναξιοκρατία**- **γραφειοκρατία**- αργά αντανakλαστικά του κρατικού φορέα
- q **Ατελής επαγγελματικός προσανατολισμός**
- q **Αναλφαβητισμός**
- q **Διαιώνιση**, ιδίως στην Ελλάδα, της εσφαλμένης **διάκρισης** των επαγγελμάτων σε «πνευματικά» και «χειρωνακτικά»
- q **Κορεσμός επαγγελματών**- δραματική αύξηση των κατεχόντων πτυχίο Α.Ε.Ι ή Τ.Ε.Ι.- **εμμονή σε επαγγέλματα «λευκού κολάρου»**, ιδίως στην Ελλάδα- χαμηλή απορροφητικότητα της αγοράς εργασίας σε πτυχιούχους.

Κείμενο 1

[Η εργασία]

Το παρακάτω απόσπασμα βρίσκεται στο μεταφρασμένο από τη Λίζα Εκκεκάκη βιβλίο του James Suzman, *Εργασία: Η ιστορία του πώς περνάμε τον χρόνο μας*. Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2020, σσ. 14-16.

Ας δεχτούμε ότι, για το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας, οι άνθρωποι δεν ανησυχούσαν για την έλλειψη αγαθών όσο εμείς σήμερα, αντιλαμβανόμαστε ότι η εργασία είναι κάτι παραπάνω από μια προσπάθεια επίλυσης του οικονομικού προβλήματος. Αυτό το αντιλαμβανόμαστε όλοι, αφού αποκαλούμε «δουλειά» διάφορες δραστηριότητες με ορισμένο σκοπό, πέραν της επαγγελματικής απασχόλησής μας. Λέμε, για παράδειγμα, ότι οι σχέσεις μας «θέλουν δουλειά», ότι «δουλεύουμε» το σώμα μας, ακόμα και τα χόμπι μας. [...]

Η «εργασία» σύμφωνα με τον πιο καθολικό ορισμό - που φαίνεται να καλύπτει από τους κυνηγούς-τροφοσυλλέκτες και τους κουστουμαρισμένους χρηματιστές έως τους γεωργούς αυτοσυντήρησης με τα ροζιασμένα χέρια και οποιονδήποτε άλλο - είναι η σκόπιμη κατανάλωση ενέργειας ή προσπάθειας σε ένα έργο για την επίτευξη ενός σκοπού ή αποτελέσματος.

Η έννοια της εργασίας πιθανολογούμε πως είναι από αυτές που σχημάτισαν οι αρχαίοι άνθρωποι μόλις άρχισαν να κατηγοριοποιούν τον κόσμο γύρω τους και να οργανώνουν τις εμπειρίες τους με βάση έννοιες, λέξεις και ιδέες. Η εργασία είναι μια από τις λίγες έννοιες - όπως αγάπη, γονεϊκότητα, η μουσική και το πένθος - από τις οποίες μπορούσαν πάντα να πιαστούν οι ταξιδιώτες, αλλά και οι ανθρωπολόγοι όταν βρίσκονταν μόνοι σε ξένη γη. Γιατί, ενώ η ομιλούμενη γλώσσα ή τα ακατανόητα έθιμα των άλλων αποτελούν εμπόδιο, το να βοηθήσεις κάποιον να κάνει μια δουλειά γκρεμίζει πιο γρήγορα τα τείχη απ' ό,τι μια αμήχανη κουβέντα. Είναι έκφραση καλής θέλησης και - όπως όταν χορεύουμε ή τραγουδάμε - όταν δουλεύουμε μαζί δημιουργείται σύμπνοια σκοπού και βιώματος.

Εάν αφήσουμε στην άκρη την άποψη ότι το οικονομικό πρόβλημα αποτελεί αιώνιο στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης, έχουμε τη δυνατότητα όχι μόνο να διευρύνουμε τον ορισμό της εργασίας πέραν του βιοπορισμού, αλλά και να προσεγγίσουμε διαφορετικά [...] τη σχέση μας με την εργασία από την αρχή της ζωής μέχρι και το πολυάσχολο παρόν μας. Εγείρονται, επίσης, κάποια ερωτήματα. Γιατί αποδίδουμε σήμερα πολύ μεγαλύτερη σπουδαιότητα στην εργασία απ' ό,τι οι κυνηγοί και τροφοσυλλέκτες

πρόγονοί μας; Γιατί, σε μια εποχή πρωτοφανούς αφθονίας, έχουμε τόσο έντονη νοοτροπία έλλειψης;

Κείμενο 2

Η Θάλασσα

Απόσπασμα από το διήγημα *Η Θάλασσα*, του πεζογράφου και βασικού εκπρόσωπου της ελληνικής ηθογραφίας Ανδρέα Καρκαβίτσα (1865-1922). Βρίσκεται στη συλλογή *Λόγια της πλώρης*, εκδόσεις Εστία, 2011. Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία του κειμένου.

Ο πατέρας μου - μύρο το κύμα που τον τύλιξε - δεν είχε σκοπό να με κάνει ναυτικό.

- Μακριά, έλεγε, μακριά, παιδί μου, απ' το άτιμο στοιχειό! Δεν έχει πίστη, δεν έχει έλεος. Λάτρεψέ την όσο θες, δόξασέ την εκείνη το σκοπό της. Μην κοιτάς που χαμογελά, που σου τάζει θησαυρούς. Αργά-γρήγορα θα σου σκάψη το λάκκο ή θα σε ρίξη πετσί και κόκκαλο, άχρηστο στον κόσμο. Είπες θάλασσα, είπες γυναίκα, το ίδιο κάνει.

Και τα έλεγε αυτά ο άνθρωπος που έφαγε τη ζωή του στο καράβι· που ο πατέρας, ο πάππος, ο πρόπαππος, όλοι ως τη ρίζα της γενιάς ξεψύχησαν στο παλαμάρι¹. Μα δεν τα έλεγε μόνον αυτός, αλλά κι οι άλλοι γέροντες του νησιού, οι απόμαχοι των αρμένων² τώρα, και οι νιώτεροι, που είχαν ακόμη τους κάλους στα χέρια, όταν κάθιζαν στον καφενέ να ρουφήξουν τον ναργιλέ, κουνούσαν το κεφάλι και στενάζοντας έλεγαν:

- Η θάλασσα δεν έχει πια ψωμί. Ας είχα ένα κλήμα στη στεριά και μαύρη πέτρα να ρίξω πίσω μου.

Η αλήθεια είναι πώς πολλοί τους όχι κλήμα, αλλά νησί ολάκερο μπορούσαν ν' αποκτήσουν με τα χρήματά τους. Μα όλα τα έριχναν στη θάλασσα. Παράβγαιναν ποιος να χτίση μεγαλύτερο καράβι· ποιος να πρωτογίνη καπετάνιος. Και γω που άκουα συχνά τα λόγια τους και τα έβλεπα τόσο ασύμφωνα με τα έργα τους δε μπορούσαν να λύσω το μυστήριο. Κάτι, έλεγα, θεϊκό ερχόταν κ' έσερνε όλες εκείνες τις ψυχές και της γκρέμιζε άβουλες στα πέλαγα, όπως ο τρελοβοριάς στα στειρολίθαρα.

Αλλά το ίδιο κάτι μ' έσπρωχνε και μένα εκεί. Από μικρός την αγαπούσα τη θάλασσα. [...]

¹ Παλαμάρι (το): χοντρό σχοινί караβιού

² Άρμενα (τα): πανιά, ιστία

Έλειπε ο πατέρας με τη σκούνα³ από το ταξίδι. Μίσειε⁴ και ο καπετάν Καλιγέρης, ο Θεός μου, για τη Μαύρη Θάλασσα. Του έπεσα στο λαιμό· τον παρακάλεσε κ' η μάννα μου από φόβο μην αρρωστήσω· με πήρε μαζί του.

- Θα σε πάρω, μου λέει, μα θα δουλέψης το καράβι θέλει δουλειά. Δεν είναι ψαρότρατα νάχης φαΐ και ύπνο. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να προσδιορίσεις τη σημασία της εργασίας, όπως παρουσιάζεται στο Κείμενο 1 (γύρω στις 60 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να παραθέσεις ένα χωρίο από το Κείμενο 1, στο οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του ορισμού (μονάδες 5). Γιατί, κατά τη γνώμη σου, γίνεται ευρεία χρήση του ορισμού από τον συγγραφέα; (μονάδες 5)

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

απασχόληση, ενέργεια, εργασία, έργο, δουλειά:

Για την καθεμιά από τις λέξεις αυτές να γράψεις μια περίοδο λόγου, διαφορετική από αυτή του Κειμένου 1, στην οποία να φαίνεται η σημασία της.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2

Τι κατά τη γνώμη σου προσφέρει η εργασία στον άνθρωπο; «Γιατί αποδίδουμε σήμερα πολύ μεγαλύτερη σπουδαιότητα στην εργασία» απ' ό,τι ο άνθρωπος στο μακρινό παρελθόν, όπως επισημαίνεται στο Κείμενο 1;

³ Σκούνα (η): είδος πλοίου

⁴ Μισεύω: ταξιδεύω, φεύγω

Να απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα σε ένα κείμενο 350-400 λέξεων που αναλαμβάνεις να συντάξεις και να διαβάσεις στην τάξη σου με αφορμή τη διδασκαλία του Κειμένου 1 στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας.

ΘΕΜΑ 3

- Μακριά, έλεγε, μακριά, παιδί μου, απ' το άτιμο στοιχειό! Δεν έχει πίστη, δεν έχει έλεος. Λάτρεψέ την όσο θες, δόξασέ την εκείνη το σκοπό της. Μην κοιτάς που χαμογελά, που σου τάζει θησαυρούς. Αργά-γρήγορα θα σου σκάψη το λάκκο ή θα σε ρίξη πετσι και κόκκαλο, άχρηστο στον κόσμο. Είπες θάλασσα, είπες γυναίκα, το ίδιο κάνει.

Να εντοπίσεις στο παραπάνω απόσπασμα τρία γλωσσικά/εκφραστικά μέσα και να εξηγήσεις το νόημά τους. Να σχολιάσεις συνολικά τη λειτουργία τους στα λόγια του πατέρα προς τον ήρωα-αφηγητή.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Για ποιους λόγους ο πατέρας του αφηγητή και οι γέροντες του νησιού ήθελαν να τον αποτρέψουν από το να γίνει ναυτικός (μονάδες 10); Συμφωνείς με την απόφαση του αφηγητή (μονάδες 5); Να γράψεις ένα κείμενο 100 - 150 λέξεων, στο οποίο να απαντάς τεκμηριωμένα στα ερωτήματα αυτά.

Μονάδες 15

Δριμαροπούλου
Εκπαιδευτικό Κέντρο